

Реформа — в центрі уваги міжнародних експертів

20—22 травня 2010 р. у м. Києві відбувся саміт «Суди і суспільство: працюємо заради підвищення довіри суспільства до судів», ініційований та організований проектом USAID «Україна: верховенство права» за сприяння Представництва Європейської Комісії в Україні, Ради Європи й інших міжнародних організацій та проектів, що підтримують проведення судової реформи в Україні.

До організації заходу долучилися Верховний та Конституційний суди України, Рада суддів України, Державна судова адміністрація України, Вища рада юстиції, Академія суддів України; представники інших органів державної влади — парламенту, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції, а також неурядових організацій.

Організатори поставили за мету зібрати разом провідних політиків, українських та міжнародних експертів, представників судової, законодавчої та виконавчої влади, неурядових організацій для обговорення шляхів подальшого розвитку верховенства права в Україні; сприяти побудові консенсусу щодо шляхів зміцнення незалежності суддів, підвищенню рівня прозорості та підзвітності судової системи відповідно до міжнародних та європейських стандартів.

До присутніх звернулися з привітаннями керівник проекту USAID «Україна: верховенство права» Девід М. Вон, Голова Представництва Європейської Комісії в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра, Представник Генерального секретаря Ради Європи з координації програм співробітництва в Україні Аке Петерсон, посол Канади в Україні Дж. Даніель Карон.

Бачення суддівської спільноти щодо ключових питань, які дискутуються в межах проведення судової реформи, висловив на саміті Голова Верховного Суду В. Онопенко (з повним текстом доповіді можна ознайомитися на сайті Верховного Суду України).

Поза будь-яким сумнівом, наголосив він, судова система потребує структурних перетворень. Останні роки відзначилися тиском на суди, відвертим втручанням в їхню діяльність, ігноруванням конституцій-

них засад судочинства, політизацією судів та їх цілеспрямованою дискредитацією.

Під виглядом судової реформи з використанням спекуляцій на наявних у правосудді проблемах лобювалися законодавчі зміни, ухвалення яких означало б повний крах незалежному й об'єктивному правосуддю, констатував В. Онопенко. Ніхто не ставить під сумнів необхідність змін у судовій системі, однак, переконаний Голова Верховного Суду, основне питання — це те, яку кінцеву мету переслідували автори цих змін.

Чинна система судоустрою є невинноватою громіздкою, складною, роз'єднаною організаційно й процесуально, багато в чому незрозумілою для громадян.

Завершуючи виступ, Голова Верховного Суду України наголосив, що ніхто так не зацікавлений у позитивних змінах у судочинстві, як судді. Адже ніхто не знає про проблеми судової влади більше, ніж представники суддівського корпусу. І ніхто так не прагне до утвердження справедливого, доступного для громадян та незалежного суду, як самі судді. Тому позиція суддів має бути почута і врахована.

Перший заступник Голови Верховного Суду України, голова Ради суддів України П. Пилипчук наголосив, що саміт проводиться дуже вчасно, адже є політична воля провести системну судову реформу. Учасники саміту шукають відповіді на питання, що на сьогодні гаряче дискутуються правничою спільнотою. Зокрема, про те, у який спосіб можна здійснити кардинальні перетворення у судовій системі — у спосіб внесення змін до Конституції чи достатньо внести зміни до закону про судоустрій. Необхідно зберегти статус Верховного Суду, адже зараз вживаються законодавчі заходи щодо позбавлення його касаційних повноважень, а отже, й щодо принципового ослаблення, що може призвести до унеможливлення виконання ним своєї конституційної функції — забезпечення єдності судової практики. Також слід визначитись із роллю і місцем Вищої ради юстиції та Державної судової адміністра-

ції України в системі органів державної влади. П. Пилипчук висловив сподівання, що будуть напрацьовані й пропозиції щодо змін до законодавства, яке визначає порядок призначення та обрання суддів на посади, призначення суддів на адміністративні посади, діяльності органів суддівського самоврядування, а також зміни до процесуального законодавства.

Робота саміту проводилась у формі сесійних засідань, під час яких досліджувалися питання добору висококваліфікованих та компетентних суддів, формування програм початкового навчання та підвищення кваліфікації для суддів і працівників апаратів судів.

Учасники зібрання обмінялися ідеями щодо вироблення справедливої та прозорої процедури притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, підвищення ролі органів суддівського самоврядування. Значна увага була приділена питанням просвіти громадян щодо альтернативного вирішення спорів та роботи судів, яка сприятиме підвищенню довіри до суду, захисту інтересів громадськості, поліпшенню доступу до правосуддя.

Загалом всі промовці зійшлися на тому, що за проведення реформи мають відповідати і судова влада, і політики. Власне ж реформування повинно ґрунтуватися на принципах верховенства права та незалежності суддів, відповідати європейським та міжнародним стандартам у сфері судочинства і забезпечуватися вчасним прийняттям законів та відповідним фінансуванням.

Визначення показників ефективності роботи суду: європейський досвід

12 травня 2010 р. у Верховному Суді України за сприяння проекту ЄС «Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби» (далі — Проект) відбувся навчальний тренінг для голів апеляційних судів, присвячений визначенню показників ефективності роботи суду.

У заході взяли участь голови апеляційних судів областей: Волинської — П. Філюк, Дніпропетровської — В. Віхров, Донецької — В. Лісова та її заступник В. Шабанова, Закарпатської — С. Демченко, Запорізької — В. Городовенко, Івано-Франківської — П. Гвоздик, Київської — Ю. Нечипоренко, Луганської — А. Візір, Чернівецької — О. Черновський. Разом з ними проходили тренінг перший заступник голови Апеляційного суду Хмельницької області А. Марцинкевич, а також заступники

голів апеляційних судів областей: Полтавської — О. Касмінін, Рівненської — О. Полюхович, Чернігівської — Л. Іваненко.

Із типами показників, їх ефективним використанням в управлінні та методами збирання необхідних статистичних даних ознайомили присутніх експерт Проекту Аксель Кьотц. Він також проаналізував діяльність місцевих загальних судів України та прикладі трьох модельних.

Експерт Проекту, экс-головний адміністратор Комерційного суду м. Копенгагена Фінн Кіттельманн розповів про систему судоустрою Данії та поділився досвідом визначення показників, які використовуються для оцінки ефективності управління судами цієї країни. Зокрема, основними з них є: розподіл справ за категоріями; кількість зареєстрованих і завершених справ;

використання часу на одну справу та тривалість її розгляду; кількість справ на один повний рік роботи однієї особи; час, витрачений на менеджмент тощо.

Цей тренінг завершив програму навчання голів судів та керівників апарату сучасним методам управління. У березні цього року відбувся подібний захід зі стратегічного планування, а у квітні — з управління змінами. Вітчизняні експерти проводили інтерактивні тренінги із загальних питань сучасного управління, а експерти — представники судових систем країн ЄС — навчали сучасним технікам та методам управління в судах і зорієнтували щодо особливостей їх застосування. Кожному учаснику було вручено сертифікат Проекту, який засвідчує участь у навчальній програмі 2009—2010 рр. з питань загального менеджменту.

«Верховний Суд України. Інформація для громадян»

Вперше в історії найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції вийшов друком буклет «**Верховний Суд України. Інформація для громадян**». Працюючи над ним, робоча група на чолі із заступником Голови Верховного Суду К. Кравченком доклала зусиль для наповнення видання найнеобхіднішою інформацією для тих, кого процесуальні дороги привели до нашої установи. Було вивчено кількісний склад відвідувачів, перелік запитань, з якими вони найчастіше звертаються до приймальні громадян Суду. Тому окрім загальної інформації про правовий статус Суду, його склад, компетенцію ліву частку видання присвячено порядку оскарження судових рішень до Верховного Суду України. Виписано підстави касаційного оскарження та перегляду судових рішень за винятковими обставинами, вимоги щодо форми і змісту скарг, зокрема, подано перелік документів, які до них обов'язково слід долучати. Не менш доречними і зручними є наведені повні реквізити для сплати державного мита (судового збору) та витрат на інформаційно-технічне забезпечення (принаймні, людям вже не доведеться переписувати ці цифри на клаптики паперу, а потім ще й уточнювати їх у телефонному режимі).

З окремого підрозділу буклета громадяни мають змогу дізнатися про те, яким чином можна ознайомитися з рішеннями Суду. Наведено адресу офіційного веб-порталу судової влади, де містяться також дані про Єдиний державний реєстр судових рішень. Окрім

того, у буклеті зазначені номери телефонів, за якими надаються довідки у справах, дані про офіційні друковані видання Суду та його веб-сайт, з яких можна почерпнути додаткову інформацію, довідатися про можливі зміни у реквізитах оплат тощо.

Автори буклета вважали за доцільне звернути увагу громадян на певні антикорупційні норми чинного законодавства, заважити, що різні звернення до Президента України, Голови Верховної Ради, Прем'єр-міністра, народних депутатів та інших високопосадовців з приводу перевірки законності судових рішень не зумовлюють здійснення такої перевірки, і що найвищі посадові особи самого Верховного Суду не мають повноважень ініціювати перевірку законності судових рішень у позапроцесуальному порядку або їх перегляд. Це дуже важливо знати, щоб не тратити зайве сил і часу на ходіння по різних несудових інстанціях.

У буклеті наведені адресні дані Верховного Суду України, схема проїзду до приймальні громадян Суду, розпорядок її роботи.

Визначаючи наклад видання, робоча група виходила з того, щоб буклет мав можливість отримати кожен бажаючий як у приймальні громадян Верховного Суду, а так і у відповідних апеляційних судах України.